

Det hele handler om dig

Stærkere patientrettigheder
i sundhedsvæsenet

Liberal Alliance

Indledning

Alt for meget af den førte sundhedspolitik i Danmark glemmer at have fokus på det vigtigste: dig som patient.

Det er jo trods alt derfor, vi har et sundhedsvæsen. For din skyld. Alligevel er fokus i sundhedspolitikken som regel på pengene, de offentligt ansatte eller strukturen i sundhedsvæsenet – i stedet for på dén helhed, du møder som patient.

Samtidig ser vi igen og igen skandalesager, hvor patienter har modtaget en fuldstændig uacceptabel behandling, og hvor et reelt politisk ansvar er svært at placere. Senest i forårets tarmkræftskandale ved Aarhus Universitetshospital (AUH), og sagen hvor 1.800 patienter har fået amputeret et ben, fordi de ingen rettigheder har. Fællesnævneren er altid, at systemet sætter sine egne interesser først. Vi kan ikke længere tillade os bare at behandle skandalerne som enkeltstående tilfælde, der hurtigt bliver glemt igen. Det vidner om et sundhedsvæsen, der har mistet blikket for sit fremmeste ansvar, dig som patient, og det kalder på, at vi vender bøtten.

Vores vision for det danske sundhedsvæsen handler om mere frihed for dig til at træffe myndige valg som patient og mere ansvar for de politikere og institutioner, som burde have det. Dårlig behandling, lange ventelister og systemtænkning skal have klare konsekvenser.

Friheden for dig handler først og fremmest om retten til at vælge – også hvis det er privat. Vi har gentagende gange set, at sundhedsvæsenet svigter sin opgave med at efterleve og informere om de valg, du faktisk har som patient.

Ansvar for politikere og institutioner handler også om, at vi skal have en skarpere opdeling mellem dem, der står for at bestille behandlinger, og dem, der står for at levere dem. Ellers risikerer vi, at regionerne – eller hvem der kommer til at drive sundhedsvæsenet i fremtiden – spiller en uheldig dobbeltrolle, og det mindsker tilskyndelsen til at se tingene fra dit perspektiv som patient.

Det er de tanker, som vores 6 forslag om at styrke dine patientrettigheder bygger på.

Gennemføres dette udspil i sin helhed, vil det betyde en markant nytænkning af vores sundhedsvæsen og den største styrkelse af dine patientrettigheder nogensinde. Og det vil samtidig give private sundhedsaktører mulighed for at spille en markant større rolle i vores samlede sundhedsvæsen – så længe det er til gavn for dig som patient.

Initiativer

1

Du skal kende dine rettigheder - en samlet patientrettighedslov

Dine rettigheder som patient er intet værd, hvis du ikke kender dem. Uanset dine forudsætninger, ressourcer og overskud – og det kan være knapt i et alvorligt sygdomsforløb – skal dine patientrettigheder selvfølgelig være så overskuelige og tilgængelige som muligt.

Derfor vil vi samle alle patientrettigheder i én overskuelig lov, så du hurtigt og enkelt kan lære dine rettigheder at kende, når du møder det offentlige sundhedssystem, ikke mindst i en alvorlig situation.

Alt for mange oplever et uoverskueligt virvar af rettigheder og valg. Behandlingsgaranti, udredningsgaranti, befordringsgodtgørelse, behandling i udlandet osv. Det kan jo ikke passe, at man skal arbejde i sundhedsvæsnen for overhovedet at forstå sine rettigheder og undgå at komme bagerst i køen.

2

Du skal have klar besked - bedre og uafhængig rådgivning af patienter

Hvis du får lavet en synstest hos Profil Optik, anbefaler de dig næppe at købe briller hos Louis Nielsen, men hos dem selv. Sådan fungerer det desværre også alt for ofte i sundhedsvæsnen: Når du får brug for hjælp, skal du tale med regionerne om dine muligheder samtidig med, at regionerne selv driver de offentlige sundhedstilbud.

Initiativer

Derfor har de selvfølgelig en klar interesse i at henvise dig til behandling hos dem selv, og selvom de teknisk set har pligt til at oplyse dig om alternativerne, f.eks. et privathospital med kortere venteliste, har vi set meget gulle eksempler på, at dén pligt er blevet forsømt.[1]

Vi synes, at du fortjener ærlig og redelig rådgivning fra en uvildig aktør om dine muligheder for behandling, når du har brug for sundhedsvæsnets hjælp. Regionerne skal ikke bruge din sygdom til at favorisere sig selv. Vi har trods alt ikke sundhedsvæsnet for regionernes skyld, men for dig som patient.

Rent teknisk forestiller vi os, at opgaven med rådgivning om patientrettigheder sendes i udbud med klare krav fra statens side hvert femte år, og det kunne være en opgave som eksempelvis forsikringselskaberne eller patientorganisationerne kunne varetage.

3 Du skal have frit valg fra dag 1

Ventetiderne i det offentlige sundhedsvæsen er eksploderet. Den gennemsnitlige ventetid på operationer er steget med 50 pct. de seneste tre år.[2] Der er nogle operationer, som du kan være så uheldig at skulle vente flere år på, hvis du skal behandles i det offentlige – men hvor du kunne få plads på operationsbordet inden for få uger i det private.

Vi er uenige med dem, der går mere op i at bekæmpe privathospitaler end i at bekæmpe ventelister, og hvis vi skal sikre dig den hurtigste og bedste behandling, er vi nødt til at gentænke systemet. Du skal have reelt frit valg mellem offentlige og private tilbud fra dag 1 – og ikke først efter helt op til 60 dage, som det er nu. Det vigtigste er, at du hurtigst muligt bliver henvist til dét hospital, der har kortest ventetid.

Initiativer

På den måde sikrer vi ikke bare dig en hurtigere behandling. Vi undgår også meget af det administrative bøvl, der i dag følger med, når du vil gøre brug af din såkaldte udrednings- og behandlingsgaranti.

Med vores forslag vil op mod 20 pct. af alle ikke-akutte operationer i Danmark, der ikke kræver en intensivafdeling[3] blive varetaget af private aktører, til glæde for de mange patienter der lige nu venter på en udredning eller behandling.

4

Din behandlingsgaranti skal også gælde fertilitetsbehandling

Mange par oplever et behov for hjælp til fertilitetsbehandling, og der er heldigvis opstået et meget veludviklet privat marked for dette. Men som det er nu, kan I ikke regne med at få hjælp af udrednings- og behandlingsgarantien til dette i dag. Det betyder, at I i dén situation ofte enten må leve med ekstremt lange ventelister eller betale for privat behandling. Her er der altså et klart A- og B hold. I dag kan man f.eks. i København risikere at vente et halvt år på overhovedet at komme til første samtale om fertilitetsbehandling.[4]

Det er ulykkeligt nok at være ufrivilligt barnløs i forvejen, men vores nuværende sundhedspolitik føjer spot til skade. Derfor ønsker vi at omfatte din og/eller din partners eventuelle behov for fertilitetsbehandling i udrednings- og behandlingsgarantien, så I kan blive henvist til dét hospital med kortest ventetid, uanset om det er offentligt eller privat. Dermed kan vi politikere gøre vejen mod at opleve miraklet ved nyt liv lidt kortere.

Initiativer

5 Du skal ikke være kasterbold i systemet

I dag risikerer du som patient at ende som kasterbold mellem forskellige instanser i sundhedsvæsenet. F.eks. kan du blive sendt frem og tilbage mellem det offentlige og private for først at blive udredt det ene sted og så søge om at få en henvisning et andet sted, for så faktisk at modtage behandling et tredje sted. Hver gang med en ny læge og et nyt system.

Det er ikke rimeligt, at du skal bruge så meget tid på at løbe fra Herodes til Pilatus, før du overhovedet kan få din behandling. Hvis du i dag bliver udredt på et privathospital, kan du ikke bare få lov at blive dér og modtage din behandling; du skal først tilbage til det offentlige og spørge om lov. Den slags bøvl og bureaukrati er ikke dét, du har brug for i sådan en situation.

Derfor vil vi koble udrednings- og behandlingsgarantien sammen, så du automatisk har ret til at vælge behandling på samme privathospital, som har udredt dig, hvis du er mest tryk ved dét.

6 Dine rettigheder skal også styrkes i psykiatrien

Det er ikke kun din krop, der kan blive syg. Desværre er ventetiderne hos privatpraktiserende psykiatere skræmmende lange – gennemsnitligt over 60 uger, og enkelte steder langt over 80 uger.

I sådan en situation skal du vente uanstændigt længe, før du overhovedet kan blive opstartet i udredning og behandling. Ligesom med fysisk sygdom betyder det indlysende nok, at lidelserne kan blive endnu værre.

Initiativer

Det skyldes en række bureaukratiske begrænsninger på hvor mange patienter, som de privatpraktiserende psykiatere har lov til at tage imod – det såkaldte omsætningsloft for speciallæger, den såkaldte knækgrænse, samt at det ikke er muligt for det offentlige at henvise til klinikker uden såkaldte ydernumre.

Ved at fjerne nogle af disse forhindringer kan vi sørge for, at du hurtigere kan blive udredt og behandlet i psykiatrien.

Rent konkret foreslår vi, at du som patient får den rettighed i praksissektoren, at du kan blive henvist til privatpraktiserende psykiatere, får mulighed for at modtage behandling enten hos psykiatere uden ydrenummer, på privatpsykiatriske klinikker, privathospitaler – eller hos de privatpraktiserende psykiatere, der ønsker at give den en ekstra skalle, når de har ramt knækgrænsen.

Aftalerne vedr. dette skal forhandles med Danske Regioner, med udgangspunkt i overenskomsten for privatpraktiserende psykiatere, og afregningen sker direkte fra regionerne uden påvirkning af det samlede omsætningsloft for øvrige speciallægeområder.

Fakta

Finansiering: Vi afsætter 1,3 mia. kr. fra vores 2035-plan til initiativerne i udspillet ”Det hele handler om dig – Stærkere patientrettigheder i sundhedsvæsenet”

- Ventetiden i det offentlige sundhedsvæsen er vokset med 48 pct. de seneste to år.

- I dag er den gennemsnitlige ventetid på et offentligt hospital 46 dage.

- Hvis du for eksempel skal have en kunstig hofte, så vil det på Odense Universitetshospital tage 82 uger før du kommer til, mens hvis du tager til Aarhus kan komme til med det samme på Aleris.

- Den gennemsnitlige ventetid på at komme til en privatpraktiserende psykiater er 82 uger.

- Sidste år blev der foretaget godt 1,9 mio. operationer på offentlige sygehuse.

- Sidste år blev der foretaget ca. 225.000 operationer på danske privathospitaler.[5]

Fakta

- I alt henviste regionerne knap 241.000 undersøgelser og behandlinger til et privathospital eller privat klinik i 2022. Det tal er steget kraftigt de seneste par år. Antallet af henvisninger er steget med 63 pct. siden 2019. Stigningen skyldes primært stigningen i ventetiderne i det offentlige sundhedsvæsen. Tallet ventes at være endnu højere i år, hvilket skyldes den aftale regeringen, Danske Regioner og Sundhed Danmark indgik i begyndelsen af året, som bl.a. indebærer en rabataftale.

- I 2021 var der 671 autoriserede sygeplejersker med hovedbeskæftigelse på privathospitalerne. Det svarer til 1 pct. af alle sygeplejersker i Danmark.

- Man åbnede i 2023 op for en ekstraordinær ansøgningsrunde, hvor privathospitalerne kan byde ind på hvilke specialer de kan varetage. Privathospitalerne bød ind med 81 specialer, men kun 11 funktioner blev inkluderet i den ekstraordinære ansøgningsrunde.

Kilder

[1] Danmarks Radio: 'Her er afsløringerne, der fik kræftskandalen på Aarhus Universitetshospital til at rulle', 1. maj 2023:

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/her-er-afsløringerne-der-fik-kræftskandalen-paa-aarhus-universitetshospital-til>

[2] Indenrigs- og Sundhedsministeriet: 'Ny indikator: Ventetiden på operationer stiger', 15. marts 2023:

<https://sum.dk/nyheder/2023/marts/ny-indikator-ventetiden-paa-operationer-stiger>

[3] Beregninger fra Sundhed Danmark

[4] Tal hentet fra mitsygehusvalg.dk

[5] Tal fra Landspatientregisteret

Liberal (LA) Alliance